

Acest material a fost realizat în cadrul proiectului „Consolidarea statului democratic de drept: contribuția societății civile” implementat de Transparency International – Moldova și susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

DIGEST

Implementarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție în prima jumătate a anului 2020

Considerații generale privind Strategia națională de integritate și anticorupție

Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020 (SNIA) reprezintă documentul de politici de bază anticorupție. SNIA, precum și planurile de acțiuni pentru piloni, dar și grila de evaluare a impactului, au fost aprobate prin Hotărârea Parlamentului nr. 56/2017.¹

Declarând ca scop Integritatea în loc de corupție, SNIA urmărește în calitate de obiective:

- Descurajarea implicării în acte de corupție;
- Recuperarea produselor infracțiunilor de corupție;
- Etica și integritatea în sectoarele public și privat;
- Protecția avertizorilor de integritate și a victimelor corupției;
- Transparența instituțiilor publice și finanțării partidelor;
- Educarea societății și a funcționarilor.

SNIA a fost dezvoltată, pornind de la conceptul Sistemului național de integritate², în bază având șapte piloni, fiecare pilon având câteva priorități:

Pilon	Prioritate
Parlamentul	I.1. Promovarea eticii deputaților I.2. Consolidarea controlului parlamentar I.3. Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție
Guvernul, sectorul public și administrația publică locală	II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice II.2. Abordarea sectorială a corupției II.3. Transparența și responsabilitatea în fața cetățenilor
Justiția și autoritățile anticorupție	III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției III.4. Recuperarea bunurilor infracționale

¹ Hotărârea Parlamentului nr. 56 din 30.03.2017 privind aprobarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 216-228, 30.06.2017, art. 354.

² Transparency International, National Integrity System Assessments, <https://www.transparency.org/en/national-integrity-system-assessments>

	III.5. Despăgubirea victimelor corupției
Comisia Electorală Centrală și partidele politice	IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale IV.2. Controlul eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale
Curtea de Conturi	V.1. Transparența activității Curții de Conturi V.2. Impactul activității de audit
Avocatul Poporului	VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate
Sectorul privat	VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală VII.3. Etica afacerilor

SNIA este monitorizată, din perspectiva progresului și impactului produs, de trei Grupuri de monitorizare, urmărindu-se inclusiv:

- măsurarea progresului cantitativ;
- reflectarea indicatorilor de impact, conform sondajelor naționale și indicatorilor internaționali.

Potrivit metodologiei de monitorizare SNIA, măsurarea progresului cantitativ se efectuează prin atribuirea, pentru fiecare acțiune, a calificativelor.

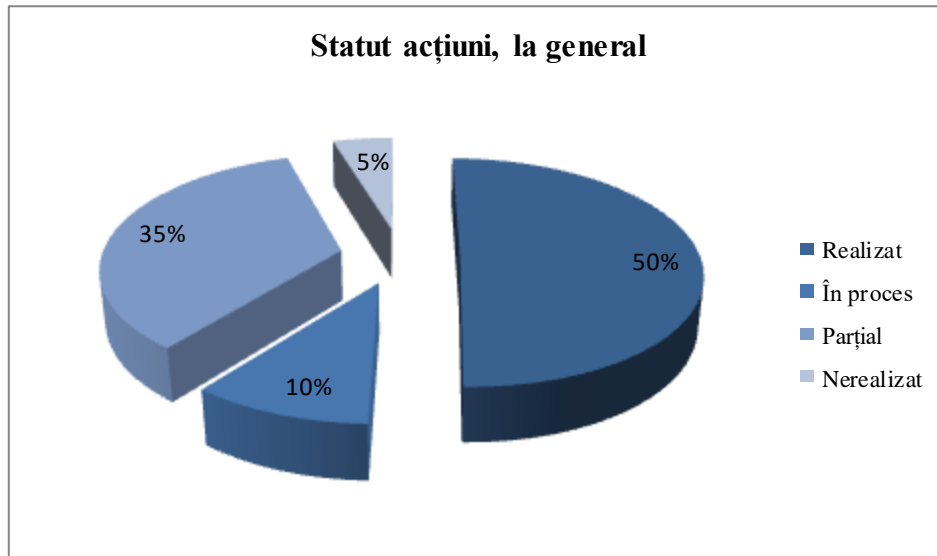
Realizat	pentru >90% din indicatori realizați
În proces de realizare	pentru indicatori realizați între 30%-60% sau indicatorii care presupun realizarea în continuu a acțiunii
Parțial realizat	pentru >30% din indicatori realizați, statutul cărora presupune finalitatea activităților pentru termenul stabilit de raportare
Nerealizat	pentru <30% din indicatori realizați

Statisticile privind realizarea SNIA în prima jumătate a anului 2020

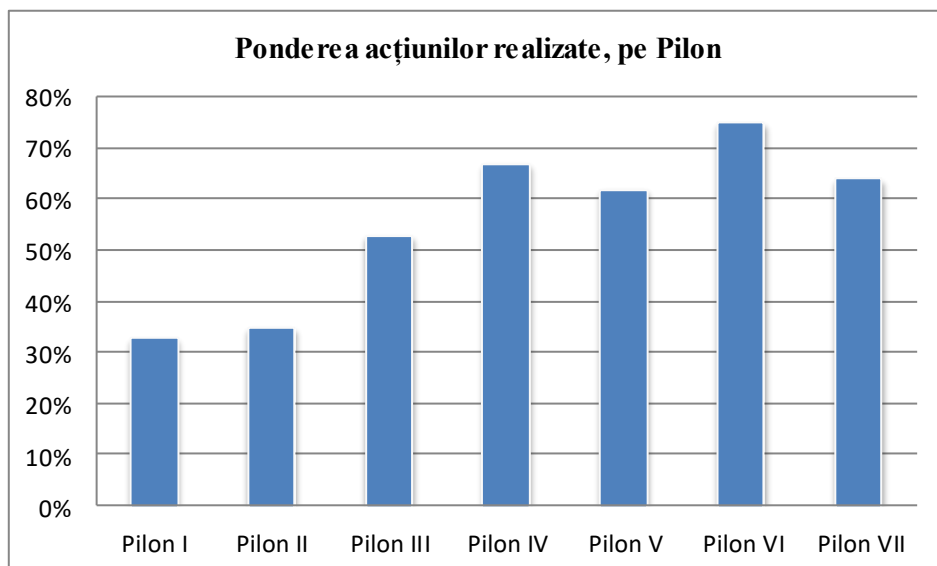
Generalizând datele oferite de autorități³, acestea fiind prezentate sintetizat în anexa de la prezenta lucrare, spre finele semestrului I al anului 2020, din acțiunile SNIA, 50% sunt realizate, 35% sunt parțial realizate, 10% sunt în proces de realizare și 5% sunt nerealizate.

Rămâne neclar motivul pentru care, atribuind calificative, autoritățile nu generalizează informațiile.

³ Centrul Național Anticorupție, Raport de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020, Perioada de raportare: semestrul I al anului 2020, https://cna.md/public/files/Raport_SNIA_sem_I_2020_.pdf

Cel mai bine este poziționat Pilonul VI, Avocatul Poporului, 75% din acțiunile planificate fiind realizate.

Gradul de realizare a acțiunilor, în funcție de Pilon, sunt reprezentate în tabel.⁴

Pilon	Realizat	În proces	Parțial	Nerealizat	Total
I	4	0	8	0	12
II	13	5	19	0	37
III	19	6	7	4	36
IV	8	1	2	1	12
V	5	0	3	0	8

⁴ Tabelul a fost elaborat în baza: Centrul Național Anticorupție, Raport de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020, Perioada de raportare: semestrul I al anului 2020, https://cna.md/public/files/Raport_SNIA_sem_I_2020_.pdf

VI	6	75%	0	0%	2	25%	0	0%	8
VII	9	64%	1	7%	3	22%	1	7%	14
Total	64	50%	13	10%	44	35%	6	5%	127

Evident, progresul cantitativ nu garantează progres calitativ. Realizările nu se mai percep ca fiind spectaculoase, dacă luăm în considerare că buna parte a acțiunilor comportă un caracter permanent, ținând, inerent, de activitatea curentă a autorităților implementatoare:

- Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională;
- Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea Centrului Național Anticorupție asupra recomandărilor respective;
- Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice;
- Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate;
- Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului;
- Întărirea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate.

Cu referire la întărirea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate, Oficiul Avocatului Poporului, raportează că a fost înregistrată o cerere din partea unui avertizor de integritate. În acest caz a fost întărit un aviz cu recomandări pentru repunerea imediată în drepturi. Deoarece recomandările n-au fost implementate de către angajator, Avocatul Poporului a intervenit cu o opinie în procesul de judecată în vederea protecției avertizorului de integritate, care a fost repus în funcția deținută prin hotărârea instanței la 26 iunie 2020.

De altfel, tocmai acțiunile, care ar putea obține conotație strategică, sunt realizate parțial. Ne referim la cele ce țin de:

- Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate;
- Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate.

Este de remarcat că cele mai multe acțiuni nerealizate se înregistrează la Pilonul III, Justiția și autoritățile anticorupție.

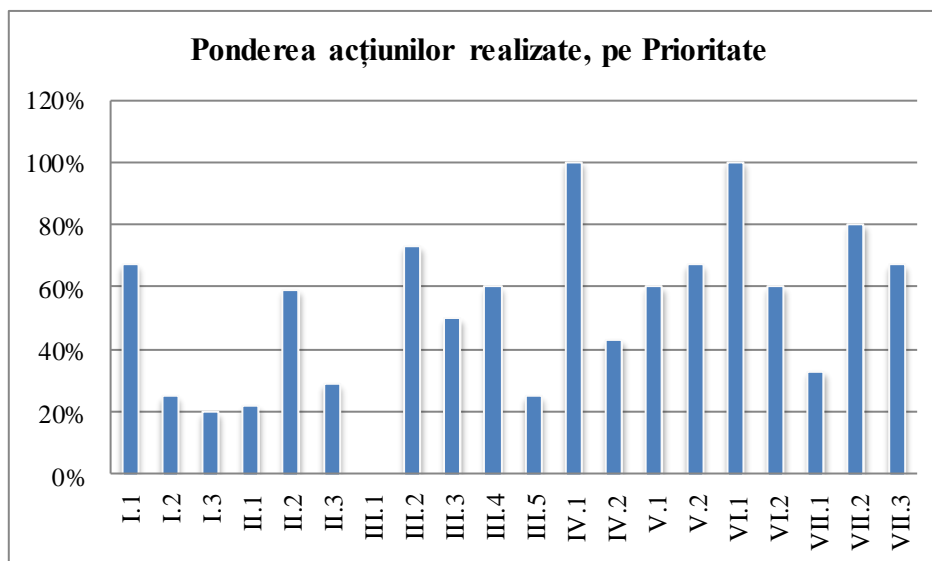
Din perspectiva priorităților, gradul de realizare a acțiunilor SNIA este reprezentată în tabel.⁵

Prioritate	Realizat	În proces	Parțial	Nerealizat	Total
I.1	2	67%	0	0%	3
I.2	1	25%	0	0%	4
I.3	1	20%	0	0%	5
II.1	4	22%	0	0%	18

⁵ Tabelul a fost elaborat în baza: Centrul Național Anticorupție, Raport de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020, Perioada de raportare: semestrul I al anului 2020, https://cna.md/public/files/Raport_SNIA_sem_I_2020_.pdf

II.2	7	59%	4	33%	1	8%	0	0%	12
II.3	2	29%	1	14%	4	57%	0	0%	7
III.1	0	0%	1	25%	3	75%	0	0%	4
III.2	11	73%	2	13,5%	0	0%	2	13,5	15
III.3	4	50%	1	12%	3	38%	0	0%	8
III.4	3	60%	0	0%	1	20%	1	20%	5
III.5	1	25%	2	50%	0	0%	1	25%	4
IV.1	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	5
IV.2	3	43%	1	14%	2	29%	1	14%	7
V.1	3	60%	0	0%	2	40%	0	0%	5
V.2	2	67%	0	0%	1	33%	0	0%	3
VI.1	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%	3
VI.2	3	60%	0	0%	2	40%	0	0%	5
VII.1	1	33,3%	1	33,3%	1	33,3%	0	0%	3
VII.2	4	80%	0	0%	1	20%	0	0%	5
VII.3	4	67%	0	0%	1	16,5%	1	16,5%	6
Total	64	50%	13	10%	44	35%	6	5%	127

Din câte observăm, pe lângă Prioritatea VI.1 (Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului) referitor la care ne-am expus, au fost realizate toate acțiunile ce țin de Prioritatea IV.1 (Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale).

Și în cazul Priorității IV.1, sunt raportate ca realizate, în buna parte, activități ce țin de activitatea curentă a autorităților:

- Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic;
- Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale;
- Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale;
- Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale;

- Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC.

Cel mai prost poziționată este Prioritatea III.1 (Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept), nici una din acțiunii nefiind raportată ca realizată.

Restanțele SNIA

Potrivit autorităților, au fost catalogate ca acțiuni nerealizate:

- Instituirea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției;
- Asigurarea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente, în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/complete de judecată;
- Elaborarea și adoptarea Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale;
- Înantarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției;⁶
- Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice;
- Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse.

Acțiune	Termen	Responsabil
Instituirea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	III/2017	Parlament, MJ, CSM, CSJ

Potrivit autorităților, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii insistă asupra imposibilității instituirii specializării judecătorilor în cadrul tuturor instanțelor nou-create în temeiul Legii nr. 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, până la fuzionarea sediilor instanțelor judecătorești. Consiliul, neavând competență de inițiativă legislativă, a propus Ministerului Justiției să elaboreze și să promoveze un proiect de lege privind modificarea prevederilor art. 38 din Codul de procedură civilă - cadrul legal existent face dificilă specializarea judecătorilor, nefiind posibilă anticiparea sediului la care reclamantii vor înregistra cererile de chemare în judecată. Or, pentru implementarea specializării judecătorilor este necesar ca toate cererile să fie înregistrate la sediul principal.

Oricum, autoritățile insistă că continuă să se confrunte cu probleme ce țin de:

- Aplicarea neuniformă a prevederilor legislației procesual penale la încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților la săvârșirea mai multor episoade pe același tip de infracțiune;
- Acordarea unei duble valențe juridice unei circumstanțe atenuante, în deosebi la procedura simplificată de judecare;
- Invocarea unor circumstanțe nerelevante pentru persoanele publice, drept circumstanțe ce atenuază răspunderea penală;

⁶ Autoritățile au omis să atribuie vre-un calificativ acestei acțiuni, fapt ce ar putea să demonstreze că grila utilizată nu este tocmai cea mai potrivită. Am atribuit acest calificativ pornind de la metodologia SNIA, dar și pornind de la scopul urmărit prin această acțiune - încurajarea persoanelor prejudiciate prin acte de corupție sau acte conexe corupției să-și revendice dreptul la obținerea despăgubirilor.

- Neaplicarea pedepsei privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, deși infracțiunile sunt săvârșite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități de către inculpați.

În opinia autorităților, sporirea capacităților judecătorilor în domeniul cauzelor de corupție poate fi soluționată prin specializarea în examinarea cauzelor vizate. Un proiect în acest sens a fost înregistrat în Parlament - proiectul de Lege cu privire la Curtea Anticorupție a Republicii Moldova (proiectul nr. 264 din 19.06.2020).

În fapt, oportunitatea instituirii instanțelor judecătorești specializate anticorupție este discutabilă, iar proiectul de lege înregistrat comportă mai multe deficiențe:⁷

- Proiectul suscită probleme de constituționalitate;
- Proiectul nu este suficient fundamentat;
- Proiectul nu este justificat din perspectiva cost-beneficiu;
- Proiectul ar putea să sporească riscurile de corupție în judecarea cauzelor de corupție și aferente corupției.

Acțiune	Termen	Responsabil
Asigurarea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente, în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/complete de judecată	III/2017, 2018, 2019, 2020	Parlament, CSM, MJ, MF

Realizarea acțiunii este dependentă de implementarea acțiunii menționate supra. De altfel, Grupul de monitorizare nr. 3 a decis de a propune Parlamentului modificarea acțiunilor, urmând să se prevadă examinarea oportunității instituirii instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției.

În acest sens, este de menționat ca deficiență în planificare – includerea în documentul de politici a unor activități fără o analiză prealabilă a oportunității. Mai mult, practicile autorităților în a interveni cu amendamente în textul documentelor de politici sunt vicioase. Prin documente de politici, nu se instituie norme de drept. Pentru acest motiv, documentele de politici nu pot fi supuse modificării. Prin aceasta s-ar pierde esența documentului de politici – planificarea anumitor activități în timp – și s-ar compromite scopul procesului de monitorizare și evaluare. Or, poți atinge 100% de acțiuni realizate prin amendarea corespunzătoare a textului documentului de politici.

Acțiune	Termen	Responsabil
Elaborarea și adoptarea Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale	III/2018	CNA, Parlament

Cu referire la acțiune, autoritățile raportează că recuperarea bunurilor infracționale reprezintă un proces complex, în care sunt antrenate mai multe instituții (organul de urmărire penală, procurorul, instanța de judecată, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, Ministerul Finanțelor, Serviciul Fiscal de Stat, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Procuratura Generală). Pornind de la aceasta, în baza

⁷ Transparency International – Moldova: opinie la proiectul de Lege cu privire la Curtea Anticorupție a Republicii Moldova, http://www.transparency.md/wp-content/uploads/2020/07/PR_Proiectul-legii-Curtea-anticoruptie.pdf

raportului Centrului Național Anticorupție, se propune modificarea acțiunii, urmând să se prevadă elaborarea unui mecanism național de coordonare în procesul/activitatea de recuperare a bunurilor infracționale.

Acțiune	Termen	Responsabil
Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent	PA

Acțiunea derivă din prevederile art. 48 din Legea integrității, nr. 82/2017. Potrivit autorităților, în primul semestru al anului 2020, nu au existat cazuri în care persoana prejudiciată printr-un act de corupție sau conex acestuia ar fi solicitat despăgubiri din partea entității publice a cărei agent public a comis fapta. În astfel de condiții, nu au existat premise pentru înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanei care a comis actul de corupție sau conex acestuia.

Această acțiune, tocmai demonstrează cât de vicios este de a construi un document de politici pe activități permanente care derivă nemijlocit din atribuțiile autorităților implementatoare. Pe de o parte, sunt generate statistici privind acțiuni realizate, acestea, însă, neavând impact strategic asupra domeniului. Pe de altă parte, dacă nu sunt asigurate premise pentru realizarea acesteia, acțiunea rămâne nerealizată. Or, în speță, era importantă informarea și încurajarea persoanelor prejudiciate prin acte de corupție și acte conexe corupției să-și revendice dreptul la despăgubiri.

Acțiune	Termen	Responsabil
Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	I/2018	CEC, Parlament

O altă deficiență a procesului de planificare – planificarea unei acțiuni, în esență, irealizabile. Statutul observatorilor este reglementat de Codul electoral și Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 332/2006. În sensul acestor acte, observatorii sunt persoanele cu drept de vot, autorizate în modul stabilit, care pot reprezenta organizații sau instituții interne, străine și internaționale și care au misiunea de a urmări modul de organizare și desfășurare a alegerilor. Astfel, monitorizarea de către observatori a modului de finanțare a partidelor politice poate fi realizată doar în perioada electorală care, potrivit art. 1 din Codul electoral, este perioada de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele competente. De altfel, monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice ca activitate generală poate fi realizată de către orice persoană, atât în perioada pre și post electorală, cât și nemijlocit în perioada electorală, în condițiile prevăzute de Codul electoral, Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 982/2000 privind accesul la informație. În acest sens nu sunt necesare reglementări suplimentare, drept dovadă servind multiplele monitorizări efectuate de asociațiile obștești. Comisia Electorală Centrală optează pentru excluderea acțiunii.

Acțiune	Termen	Responsabil
Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor	IV/2017	MF, ANI, Parlament

În scopurile propuse

Un alt exemplu de planificare defectuoasă – neclaritate în ceea ce privește autoritatea responsabilă de implementare. Potrivit autorităților, Ministerul Finanțelor insistă asupra caracterului impropriu al atribuțiilor ce îi revin Serviciului Fiscal de Stat prin art. 23 din Legea nr. 1420/2002 cu privire la filantropie și sponsorizare. Pentru același motiv – Ministerul Finanțelor nu-și asumă acțiunea respectivă, situația rămânând neclarificată.

Concluzii și recomandări

Generalizând datele oferite de autorități spre finele semestrului I al anului 2020, doar 50% din acțiuni ale SNIA au fost calificate ca acțiuni realizate. Acest rezultat ar trebui să alarmeze. Or, SNIA este în proces de finalizare, documentul de politici fiind programat pentru perioada anilor 2017-2020.

Datele cantitative nu garantează progres calitativ. Nici acele realizări care sunt raportate nu se mai percep ca fiind spectaculoase, dacă luăm în considerare că buna parte a acțiunilor comportă un caracter permanent, ținând, inerent, de activitatea curentă a autorităților implementatoare. De altfel, tocmai în ceea ce privește acțiunile, care ar putea obține conotație strategică, sunt remarcate probleme.

Arhitectura nejustificat de sofisticată a SNIA, inclusiv a metodologiei de monitorizare și evaluare, compromise potențiala eficiență, prin:

- Includerea în documentul de politici a unor activități fără o analiză prealabilă a oportunității, a unor activități care nu pot fi realizate în esență sau nu pot fi realizate de autoritățile cărora le-au fost atribuite;
- Tentativele autorităților în a interveni cu amendamente în textul documentelor de politici. Reiterăm că, prin documente de politici, nu se instituie norme de drept. Pentru acest motiv, documentele de politici nu pot fi supuse modificării. Prin aceasta s-ar pierde esența documentului de politici – planificarea anumitor activități în timp – și s-ar compromite scopul procesului de monitorizare și evaluare. Or, poți atinge 100% de acțiuni realizate prin amendarea corespunzătoare a textului documentului de politici;
- Construirea unui document de politici în baza unor activități permanente care derivă nemijlocit din atribuțiile autorităților implementatoare. Pe de o parte, sunt generate statistici privind acțiuni realizate, acestea, însă, neavând impact strategic asupra domeniului. Pe de altă parte, dacă nu sunt asigurate premise pentru realizare, acțiunile pot rămâne nerealizate.

În final, ar fi recomandabile:

- Impulsionarea finalizării implementării acțiunilor SNIA;
- Urmare a implementării, evaluarea cât mai cuprinzătoare și fundamentală a procesului de implementare a SNIA;
- Elaborarea următorului document de politici potrivit standardelor de planificare strategică, inclusiv în ceea ce privește metodologia de monitorizare și evaluare, grila de evaluare a progresului în implementarea acțiunilor.

Statutul acțiunilor SNIA

Pilonul I. Parlamentul

Prioritatea I.1. Promovarea eticii deputaților

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
1	Evaluarea (revizuirea) cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	IV/2017	Realizat
2	Elaborarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	I/2018	Realizat
3	Adoptarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	I/2018	Parțial

Prioritatea I.2. Consolidarea controlului parlamentar

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
4	Adoptarea metodologiei de realizare a controlului parlamentar, ca urmare a consultărilor publice desfășurate	II/2017	Realizat
5	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate	II/2017, I/2018, I/2019, I/2020	Parțial
6	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	I/2018, I/2019, I, 2020	Parțial
7	Audierea în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar (cel puțin: CNA, ANI, PG, CEC, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului)	II/2017, I/2018, I/2019, I/2020	Parțial

Prioritatea I.3. Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
8	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent	Parțial
9	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent	Realizat
10	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și pînă la adoptarea legii	IV/2017	Parțial
11	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament	Permanent	Parțial
12	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a sintezei	Permanent	Parțial

obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

Prioritatea II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
1	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent	Parțial
2	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent	Parțial
3	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent	Parțial
4	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent	Parțial
5	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent	Parțial
6	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent	Parțial
7	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent	Parțial
8	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent	Parțial
9	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent	Parțial
10	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent	Parțial
11	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	Permanent	Parțial
12	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent	Parțial
13	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)	Permanent	Parțial
14	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent	Parțial
15	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională	IV/2018, periodic, la solicitare	Realizat
16	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	IV/2018; periodic, la solicitare	Realizat
17	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la legislația evaluării integrității instituționale	IV/2018; periodic, la solicitare	Realizat
18	Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională	IV/2018; periodic, la	Realizat

Prioritatea II.2. Abordarea sectorială a corupției

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
19	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor sectoriale anticorupție la nivelul APC din subordinea Guvernului responsabile de sectoarele prevăzute la acțiunile 20–28	II/2017	Realizat
20	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul vamal	IV/2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu I/2018 – pentru implementare	În proces
21	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal	IV/2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu I/2018 – pentru implementare	Realizat
22	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice	IV/2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu I/2018 – pentru implementare	În proces
23	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatăzării proprietății publice	IV/2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu I/2018 – pentru implementare	Realizat
24	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale	IV/2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu I/2018 – pentru implementare	Realizat
25	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul educației	IV/2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu I/2018 – pentru implementare	Realizat
26	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul agroalimentar (subvenționări în agricultură, siguranța alimentelor etc.)	IV/2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu I/2018 – pentru implementare	Parțial
27	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice	IV/2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu I/2018 – pentru implementare	Realizat

28	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant	IV/2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu I/2018 – pentru implementare	În proces
29	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor anticorupție la nivel local	II/2017	Realizat
30	Adoptarea și implementarea planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale	IV/2017 – pentru aprobare. Permanent, semestrial, începând cu I/2018 – pentru implementare	În proces

Prioritatea II.3. Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
31	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	II/2018	Parțial
32	Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent	Realizat
33	Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului, prevăzută de legislația privind comerțul interior	IV/2017	Realizat
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Permanent	În proces
35	Transmiterea tuturor proiectelor de acte legislative și normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent	Parțial
36	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent	Parțial
37	Asigurarea adoptării proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent	Parțial

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

Prioritatea III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
1	Instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI și SV	I/2018, I/2020	Parțial

2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, CSP, SV și MAI	I/2018	Parțial
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, cât și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent	În proces
4	Instruirea subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților	III/2017, III/2019	Parțial

Prioritatea III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
5	Instituirea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	III/2017	Nerealizat
6	Asigurarea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente, în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/complete de judecată	III/2017, III/2018,III/2019, IV/2020	Nerealizat
7	Asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 159/2016 cu privire la procuraturile specializate	III/2017, III/2018, III/2019, IV/2020	Realizat
8	Asigurarea Autorității Naționale de Integritate cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate	III/2017, III/2018, III/2019, IV/2020	Realizat
9	Implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale	IV/2017 – pentru lansarea platformei; permanent, începând cu I/2018	Realizat
10	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent	În proces
11	Publicarea și prezentarea unor cercetări privind sentințele adoptate în dosare pentru fapte de corupție și conexe corupției	III/2018, III/2020	În proces
12	Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate	II/2017	Realizat
13	Instituirea liniei telefonice naționale pentru avertizorii de integritate și instruirea operatorilor liniei	IV/2017	Realizat
14	Promovarea unei campanii de informare a avertizorilor de integritate și a agenților publici care denunță manifestările de corupție cu privire la dreptul lor de a fi	IV/2017 – IV/2018	Realizat

	protejați		
15	Elaborarea și adoptarea mecanismului de conlucrare dintre CNA și alte entități abilitate cu examinarea avertizărilor de integritate, precum și cu autoritatea de protecție a avertizorilor de integritate (Ombudsmanul)	I/2018	Realizat
16	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Procuraturii Anticorupție	II/2017, I/2018, I/2019, I/2020	Realizat
17	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Centrului Național Anticorupție	II/2017, I/2018, I/2019, I/2020	Realizat
18	Publicarea rapoartelor anuale privind activitățile anticorupție ale Ministerului Afacerilor Interne	II/2017, I/2018, I/2019, I/2020	Realizat
19	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Autorității Naționale de Integritate	II/2017, I/2018, I/2019, I/2020	Realizat

Prioritatea III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
20	Lansarea platformelor on-line de instruire anticorupție și de promovare a integrității	IV/2017 – pentru platforma CNA; IV/2018 – pentru platforma ANI	Parțial
21	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent	Realizat
22	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent	Parțial
23	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	IV/2017 – pentru lansarea platformei; I/2018 – pentru conectarea entităților publice	Parțial
24	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent	În proces
25	Aprobarea noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii integrității	II/2017	Realizat
26	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative în condițiile Legii integrității și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție	Permanent	Realizat
27	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	II/2018, II/2020	Realizat

Prioritatea III.4. Recuperarea bunurilor infracționale

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
-----	---------	--------	--------

28	Adoptarea actelor normative privind recuperarea bunurilor infracționale	II/2017	Realizat
29	Crearea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, responsabilă de urmărirea, indisponibilizarea, administrarea și recuperarea, inclusiv din străinătate, a bunurilor infracționale	III/2017	Realizat
30	Elaborarea și adoptarea Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale	III/2018	Nerealizat
31	Crearea bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate	IV/2018	Parțial
32	Instruirea actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională	III/2018; permanent, începând cu I/2019	Realizat

Prioritatea III.5. Despăgubirea victimelor corupției

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
33	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	I/2018 – II/2019	În proces
34	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	I/2018 – IV/2020	Realizat
35	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	I/2018 – IV/2020	În proces
36	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent	Nerealizat

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Prioritatea IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	II/2018 – pentru elaborarea modulului; începând cu IV/2018 – permanent	Realizat
2	Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	I 2018 – IV 2018	Realizat
3	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	II 2017 – II 2020	Realizat
4	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	II/2017, II /2018, II/2019, II/2020	Realizat
5	Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC	II/2017, I/2018, I/2019, I/2020	Realizat

Prioritatea IV.2. Controlul eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
6	Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	II/2017 – pentru elaborarea metodologiei; II/2018, II/2019, II/2020 – pentru publicarea rapoartelor	Parțial
7	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	II/2017 – I/2020	În proces
8	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	III/2017 – pentru elaborarea proiectului; I/2018 – pentru adoptarea legii	Parțial
9	Verificarea și publicarea rapoartelor de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice	II/2019	Realizat
10	Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	I/2018	Nerealizat
11	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	IV/2017 – pentru elaborarea normelor metodologice; permanent, începând cu I/2018	Realizat
12	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	IV/2017 – I/2020	Realizat

Pilonul V. Curtea de Conturi

Prioritatea V.1. Transparența activității Curții de Conturi

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
1	Selectarea de către Comisia parlamentară economie, buget și finanțe a companiei de audit pentru auditarea rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	II/2017, II/2018, II/2019, II/2020	Parțial
2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi	IV/2017, II/2018, III/2019, II/2020	Realizat
3	Publicarea de rapoarte privind mersul implementării recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor	II/2018, II/2019, II/2020	Parțial

	financiare ale Curții de Conturi		
4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit al Curții de Conturi pentru anul viitor	III/2017, III/2018, III/2019, III/2020	Realizat
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă	II/2018	Realizat

Prioritatea V.2 Impactul activității de audit

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
6	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	IV/2018	Realizat
7	Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	IV/2018 – pentru aprobarea programului de instruire; IV/2019 – IV/2020	Realizat
8	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi	IV/2017 – pentru adoptarea legii; III/2018 – pentru aplicabilitatea mecanismului revizuit	Parțial

Pilonul VI. Avocatul poporului

Prioritatea VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	Permanent	Realizat
2	Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea CNA asupra recomandărilor respective	Permanent	Realizat
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanent	Realizat

Prioritatea VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
4	Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	II/2017 – pentru elaborare; III/2017 – pentru adoptare	Parțial

5	Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate	IV/2017	Parțial
6	Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate	IV/2017 – IV/2018	Realizat
7	Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, începând cu III/2017, cu raportare semestrială	Realizat
8	Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, începând cu III/2017, cu raportare semestrială	Realizat

Pilonul VII. Sectorul privat

Prioritatea VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi	Permanent	Parțial
2	Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent	În proces
3	Revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media	III/2017 – pentru elaborare; I/2018 – pentru adoptare	Realizat

Prioritatea VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
4	Evaluarea riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în baza unui eșantion reprezentativ și elaborarea unor modele pentru registrul riscurilor de corupție și, după caz, a planurilor de integritate	II/2017 – III/2018	Realizat
5	Instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora	II/2017, IV/2018	Realizat
6	Monitorizarea adoptării și implementării măsurilor prevăzute în registrele riscurilor de corupție și/sau în planurile de integritate pentru întreprinderile cu	Începând cu trimestrul I/2019 – permanent	Parțial

	cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală		
7	Elaborarea și adoptarea unui proiect de lege și/sau de hotărîre de Guvern privind modificarea și completarea legislației pentru înlăturarea vulnerabilităților la corupție din activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	IV/2018 – pentru elaborare; I/2019 – pentru adoptare	Realizat
8	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Permanent	Realizat

Prioritatea VII.3. Etica afacerilor

Nr.	Acțiune	Termen	Statut
9	Elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de guvernare corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul	III/2018 – pentru elaborarea codurilor; începând cu II/2018 – permanent	Parțial
10	Identificarea stimulentei legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților	IV/2017	Realizat
11	Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse	IV/2017	Nerealizat
12	Diseminarea în rândul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de guvernare corporativă	Permanent	Realizat
13	Sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat	III/2017 – IV/2018	Realizat
14	Revizuirea legislației (privind cadastrul bunurilor imobile și insolvabilitatea) în vederea asigurării protecției cetățenilor care investesc în proiecte de construcție a blocurilor de locuințe împotriva fraudelor	III/2017 – pentru elaborare; I/2018 – pentru adoptare	Realizat